

Kunstkritiek I

1 Wat schildert de schilder vandaag?
De schilder schildert het schilderen.
Het schilderen schildert de schilder.

De schiller schilt het schillen.

5 Wat dicht de dichter vandaag?
De dichter dicht het dichten.
Het dichten dicht de dichter.

De hufter huft het huften.

10 Wat brouwt de brouwer vandaag?
De brouwer brouwt het brouwen.
Het brouwen brouwt de brouwer.

En waar is het bier? Ik heb dorst!

Een onthullende poëtica: ‘Het dichten dicht de dichter’

Wanneer is een schilderij of een gedicht kunst? Wie bepaalt dat?
Wat vindt Leonard Nolens belangrijk in zijn poëzie: inhoud, vorm, muzikaliteit of beeldspraak? Of alles tegelijk? Met andere woorden: wat is zijn poëtica of literatuuropvatting?

De slotkreet van dit gedicht ‘En waar is het bier? Ik heb dorst!’ (12) verwijst waarschijnlijk naar Nolens’ drankgebruik, de alcohol waarin hij soms tijdelijk verblijft. Je verwacht eigenlijk in het gedicht juist vragen als ‘En waar is het schilderij?’ of ‘En waar is het gedicht?’

Kunstkritiek is een hele cyclus van gedichten. De vraag ‘Wat schildert de schilder vandaag?’ komt in de andere gedichten van die cyclus nog vier keer voor. Het antwoord vinden we in het derde gedicht: ‘Hij strijkt zijn verf./ Hij strijkt in zijn verfstreek neer./ Hij verft zijn geboortestreek’. Nolens linkt hier woorden aan elkaar die gemeenschappelijke klankvelden hebben: verf, verfstreek, geboortestreek. Op die manier verbindt hij die woorden ook inhoudelijk. Hij gebruikt dit procedé vaker. De schilder verft dus net als de dichter zijn geboortestreek. Nolens grijpt ook steeds terug naar zijn roots. Die bepalen de mens achter de kunstenaar. Het Limburgse Bree (Vlaanderen) komt heel vaak voor in zijn werk. Het is de plaats van zijn jeugd, met zijn zangerige dialect. Zie ook het gedicht ‘Plaats en datum’.

In regel 6 spreekt Nolens nog raadselachtig over het dichterschap: ‘De dichter dicht het dichten. Het dichten dicht de dichter’. Deze tautologieën lijken op het eerste gezicht woordspelletjes, maar ze zijn juist erg betekenisvol. Het dichten wordt ervaren als scheppend werk van de dichter, zoals een brouwer brouwt (10). Maar ook het dichten zelf blijkt weer een scheppend vermogen te hebben. Het dichten zelf brengt woorden of thema’s voort en creëert zo de dichter.

Lessuggesties bij het gedicht ‘Kunstkritiek r’

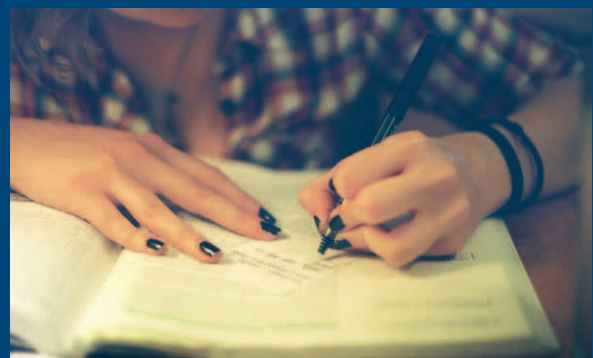
1. Onder hufters Poëzie rappen

Schrijf zelf een gedicht over een hufter en breng het in rapvorm voor je publiek.

Nolens houdt wel van enige ironie, die hij etaleert in woordenmantra's als 'De hufter huft het huften' (8). Volgens Wikipedia is een hufter een persoon die zich bij herhaling niet conformeert aan de geldende sociale regels en omgangsvormen en zich daarmee schuldig maakt aan asociaal gedrag. Voorbeelden van hufterig gedrag zijn: bumperkleven, geen voorrang verlenen, regelmatig geluidsoverlast veroorzaken, enz. (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Hufter>).

2. Het schrijven pakt mijn handen vast Oefening in interpreterend lezen

Ga in het volgende gedicht na hoe volgens Leonard Nolens 'het dichten de dichter dicht'.

Hommage aan het woord

Het schrijven pakt mijn handen vast.
Ieder uur het kijkend wit en de horende leegte.
Ik voel wat mij is aangeleerd.
Ik schrijf en doe mijn vierentwintig uren met geduld.
Ik schrijf en verwar elke zin met de zin van het leven.
Ik schrijf om na mijn dood met je te blijven praten,
Om bij jou te blijven als ik weg moet gaan.

Uit: *Hommage*, 1981

Bronnen

- J. Gerits (2007). 'Over Leon, de dagboekenschrijver, en Leonard, de dichter'. *Revolver* 134, p. 61-69.
- L. Nolens (2012). *Manieren van leven, gedichten 1975-2011*. Amsterdam-Antwerpen: Querido.